17.2.2022

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Asia: Valtioneuvoston kanta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen poliittisen mainonnan läpinäkyvyydestä ja kohdentamisesta

MTV kiittää mahdollisuudesta toimittaa asiantuntijalausuntonsa sekä osallistua kuulemistilaisuuteen koskien valtioneuvoston kantaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen poliittisen mainonnan läpinäkyvyydestä ja kohdentamisesta.

MTV lausuu seuraavaa:

Asetuksen yleinen tavoite poliittisen mainonnan läpinäkyvyyden lisäämisestä ja sitä myötä demokratian toimivuuden parantamisesta ja hybridivaikuttamisen torjumisesta on kannatettava. Koska asetusta ei kuitenkaan ole laadittu suomalaisesta tai edes pohjoismaisesta näkökulmasta, Suomen tulee suhtautua kannassaan asetukseen varauksellisesti ja kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin, huomioiden Suomen asema:

1. Itsesääntelyä kunnioitettava - Todellinen ongelma on verkkomedioiden valvonta, ei sääntelyn puute

Suomessa median sääntelyn taso ja valvonta on kunnossa ja erityisesti median itsesääntely on maailman huippuluokkaa. Suomessa vastuullinen media, MTV mukaan lukien, on sitoutunut itsesääntelynä noudattamaan Julkisen sanan neuvoston Journalistin ohjeita. Ohjeiden perusteella muun muassa journalistinen sisältö ja mainonta pidetään tiukasti erillään. Julkisen sanan neuvosto valvoo ohjeiden noudattamista. Lisäksi perinteinen media seuraa ja noudattaa myös mainonnan regulaatiota ja kuluttaja-asiamiehen mainonnasta antamia ohjeita.

Asiat Suomessa ovat siis perinteisen median osalta hyvin. Varsinainen ongelma poliittiseen mainontaan liittyen, myös Suomessa, ei olekaan sääntelyn puute vaan verkkomedioiden valvonnan puute. Siellä ei ole vastaavaa itsesääntelyn perinnettä. Verkkomedioiden valvontaa voitaisiin kehittää esimerkiksi Know Your Business Customer -työkalulla.

Useissa tilanteissa mainonnan sääntely on tiukempaa ns. perinteiselle medialle kuin verkkomedioille. Tästä esimerkkinä vaikkapa alkoholimainonta, jossa televisiossa ja radiossa noudatetaan tiukkoja kellonaikoja mainostamiselle, kun taas verkossa vastaavia aikoja ei ole asetettu. Suomen pitäisi kaikessa sääntelyssä pyrkiä varmistamaan, että se on tasavertaista ja että kansalliset toimijat eivät jää kansainvälisten verkkomedioiden ja alustajättien jalkoihin.

Valitettavasti sinänsä hyvää tarkoittaen voidaan sortua ylisääntelyyn, joka voi heikentää suomalaisen kaupallisen median ansaintamahdollisuuksia. Ehdotuksen raportointivelvoitteet veisivät kotimaisten mediayhtiöiden resursseja, lisäisivät byrokratiaa ja siten toimisivat välillisesti mainonnan rajoitteina. On riskinä, että sääntely poliittiseen mainontaan liittyen hankaloittaisi kotimaisten medioiden suhteellista asemaa entisestään.

2. Sääntely ei saa vaarantaa sananvapautta – toimituksellinen sisältö selkeästi asetuksen sääntelyn ulkopuolelle

On hyvä, että valtioneuvoston kannassa on mainittu sananvapaus ja ilmaisuvapaus ja todettu, että asetuksella puututaan sananvapauteen vain siltä osin kuin se on välttämätöntä hyväksyttävän päämäärän tavoittamiseksi.

Kannassa tulisi myös selkeästi todeta, että sääntelyn tulisi koskea puhtaasti mainoksia ja toimituksellinen sisältö tulisi jättää selkeästi asetuksen sääntelyn ulkopuolelle. Nykyisen määritelmän mukaan esimerkiksi sponsoroitu sisältö olisi mahdollisesti asetuksen soveltamisalan piirissä. Olisi riski sananvapaudelle, jos toimittaja tai ohjelman tuottaja joutuisi joka tilanteessa arvioimaan, onko toimituksellisissa sisällössä kenties poliittisen mainonnan aineksia, jolloin raportointivelvoitteet tulisivat noudatettaviksi. Tämän vuoksi määritelmän tulee olla tiukka ja rajoittua puhtaasti mainoksiin.

3. Asetusta ei tulisi soveltaa vielä Suomen eduskuntavaaleja 2.4.2023 edeltävään poliittiseen mainontaan.

Lainsäädännön tulee olla ennakoitavaa. Asetuksen velvoitteita tuskin voidaan ottaa käyttöön media-alan yrityksissä vuoden 2023 eduskuntavaalien yhteydessä. Tämän vuoksi asetusta ei tulisi soveltaa vuoden 2023 eduskuntavaaleja edeltävään poliittiseen mainontaan.

MTV Oy

Taina Roth
Yhteiskuntasuhteet
taina.roth@mtv.fi
p. 040 559 5089